

DEĞER BAZLI SAĞLIK SİSTEMİ VE DEĞER BAZLI TEDARİK

Son yıllarda sağlık hizmetlerindeki en büyük zorlukların başında hasta sonuçlarındaki çeşitlilik ve sürdürülemez maliyet artışları gelmektedir.

ARTED

ARAŞTIRMACI TIP TEKNOLOJİLERİ ÜRETİCİLERİ DERNEĞİ

DEĞER BAZLI SAĞLIK SİSTEMİ VE DEĞER BAZLI TEDARİK

Mevcut Durum:

Türkiye’de “satın almada değer odaklı değerlendirme”ye Kamu İhale Kanunu’nda (KİK) yer verilmektedir¹. Ülkemizde ekonomik açıdan en avantajlı teklif KİK maddelerine bakıldığında; “fiyat ile birlikte işletme ve bakım maliyeti, maliyet etkinliği, verimlilik, kalite ve teknik değer gibi fiyat dışındaki unsurların da dikkate alınarak belirlenmesi” şeklinde tanımlanabilir. Dünyada ürün ve tedarik özelliklerine göre puan hesaplaması yapılarak “en ekonomik teklif” değerine göre fiyat dışı unsurlu satın alma yapılmış ilaçlı stent, sutür gibi medikal cihazlara ve IVD’lere ait pek çok ihale örnekleri bulunmasına rağmen (Bknz. Tablo 1) ülkemizde fiyat dışı unsur kullanılarak gerçekleştirilen alım sayısı çok az sayıdadır.

ARTED Pozisyonu:

Mevcut finansman ve tedarik modeli (örneğin merkezi alım sistemleri) ile sadece kısa vadeli maddi kazanç elde edilmekte olup hasta sonuçlarına odaklanan, kanıta dayalı, yenilikçi, maliyet-etkin çözümlerin hasta kullanımına sunulabilen sürdürülebilir bir sağlık ekosistemi için, sağlık harcamaları tasarrufunda önemli rol oynayan tıbbi cihazlara ayrılan kaynağın artırılarak, kısa vadeli ve etkin olmayan çözümler yerine sağlık sektöründeki değer bazlı hizmet programlarının geleceğe yönelik planlanmasının dikkate alınması gerektiği görüşündeyiz.

ARTED Önerisi:

Teknolojik gelişmeler, klinik verilerin ve hasta çıktılarının tıbbi cihaz sektöründe kullanımının yaygınlaşacağını ve cihaz gelişiminin veri bazlı şekilleneceğini göstermektedir. Son yıllarda sağlık hizmetlerindeki en büyük zorlukların başında hasta sonuçlarındaki çeşitlilik ve sürdürülemez maliyet artışları gelmektedir. Hem ülkemizde hem dünya genelinde yaşanan nüfus ve kronik hastalık oranlarının artması ile birlikte sağlık harcamalarının doğru yönetimi tüm dünya tarafından tartışılmaktadır. Bu konuya çözüm olarak hizmet sunucularına hasta sağlığı sonuçlarına göre ödeme yapılan değer bazlı sağlık hizmeti yaklaşımı geliştirilmiş olup faydaları aşağıdaki resimde özetlenmiştir^{2,3}

DEĞER BAZLI SAĞLIK HİZMETİNİN PAYDAŞLARA SAĞLADIĞI YARARLAR

HASTA	HİZMET SUNUCU	ÖDEYİCİ	TEDARİKÇİ	TOPLUM
Klinik Sonuçlarda İyileşme	Yüksek Hasta Memnuniyeti Hasta Bakımında Verimlilik	Maliyet Kontrolü Finansal Risklerde Azalma	Fiyat Kalite Uyumu	Sağlığa Harcamada Azalma Toplum Sağlığında İyileşme

Değer bazlı sağlık hizmetinin bir parçası olan değer bazlı tedarik, ekonomik açıdan en avantajlı teklifin en iyi fiyat-kalite oranında değerlendirilmesi ile uzun dönem maliyetlerinin düşürülmesini amaçlamaktadır².

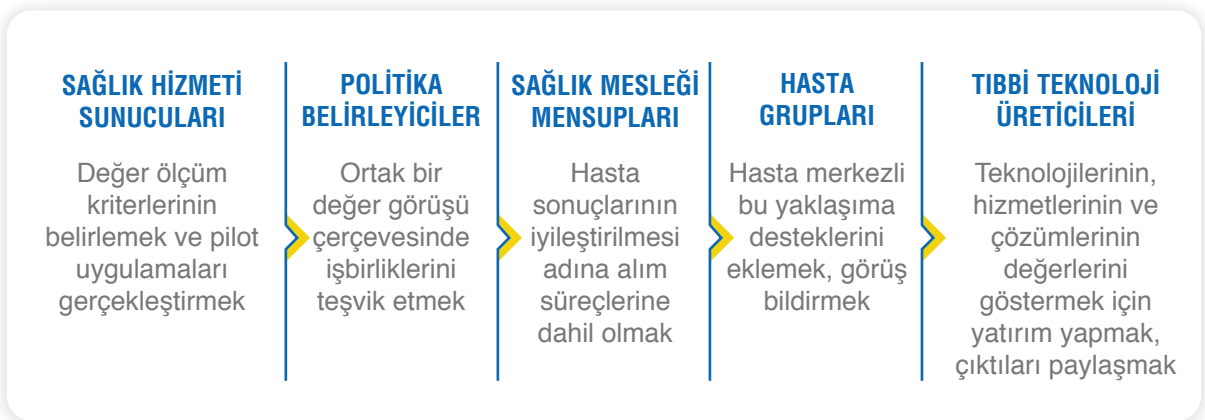
Değer bazlı tedarik sadece belirli bir ürün veya hizmetin fiyatına değil, aynı zamanda yaratabileceği toplam değere de odaklanır. Değer odaklı hizmetlerin artmasıyla; hastanın sağlık kurumlarına yaptığı ziyaret, operasyon ve test sayısı tutulması yerine genel olarak hasta çıktılarındaki olumlu değişim, uzun vadede tedavi ve bakım maliyetlerinin azalması, sağlık çalışanlarının zaman ve uzmanlıklarını daha verimli kullanmaları; ödeyiciler için ana parametreler olacaktır. Günümüzde mevcut satın alma ve süreçleri, tıbbi cihazların sağladığı değeri tüm yönleriyle ölçecek, hasta verilerinin hasta yararına dönüştürülmesini sağlayacak kanıt bazlı bir değerlendirme sürecine tam olarak dönüşmemiştir.

Satın alma ve sağlık teknolojisi süreçlerinde, tıbbi cihazların sadece fiyatına odaklanmak yerine hem yaşam döngüsü maliyetlerine hem de sağlık çıktılarına etkilerinin eş zamanlı değerlendirilmesi, değer bazlı tedarik bakımından çok önemli ve olumlu bir değişim süreci olacaktır. Bu dönüşümü sağlayabilmek için tıbbi cihazların gerçek değerinin saptanmasında kullanılabilecek çeşitli inovatif değerlendirme metod ve yaklaşımların (Örn. Medtech Europe değer bazlı satın alma metodu, çok kriterli karar analizi metodu) kullanılacağı öngörülmektedir.

Dünya genelinde, en düşük fiyat yerine hem maliyet etkin hem de tedaviye değer katan yaklaşımların değerlendirilerek ürün tedarikinin sağlandığı pek çok başarılı satın alma bulunmaktadır.

Sürdürülebilir bir sağlık sisteminde değer bazlı tedarikğin uygulanabilmesi için sistemi oluşturan tüm paydaşlara belirli görevler düşmektedir.

Bu görevler aşağıdaki şekilde özetlenebilir⁴:

The Boston Consulting Group araştırma şirketi ve MedTech Europe, AB yönetmeliğine paralel yeni bir değer temelli tedarik çerçevesi geliştirmiştir⁵. Bu kapsamda hasta sonuçları ve bu sonuçların elde edilme maliyetleri basit bir değer temelli sağlık hizmeti denklemi oluşturur.

Yayınlanan raporda medikal teknolojilerin satın alma fiyatlarına odaklanarak tedarik edilmesinin tıbbi cihaz sektörü için olduğu kadar bir bütün olarak sağlık hizmetleri için de birçok istenmeyen sonucunun bulunduğu belirtilmiştir. Araştırmalar bu durumun zaman içinde azalmış bir rekabete yol açabileceğini göstermektedir. Sürdürülemez düşük fiyatlar sebebi ile oluşan rekabet ortamı hem yerel firmalar hem de uluslararası markalar için zorlaşacağı gibi düşük fiyata odaklanmak inovasyonu azaltacak ve yeni teknolojilerin benimsenmesini desteklemeyecektir.

Özetle, öngörülen değer bazlı sağlık hizmeti ile hem daha kazançlı hem de daha iyi standartlarda bir sağlık hizmetine ulaşılabilir. Bu sayede uzun vadede finansal sürdürülebilirliğin sağlanabildiği, teknolojik inovasyonların yaygın kullanıldığı, hastaları, hizmet sunucularını, tedarikçileri ve karar vericileri kapsayacak, topluma yarar sağlayan bütüncül bir sağlık ekosistemi oluşturulabilecektir.

Tablo 1: **Dünyada Değer Odaklı Tedarik Örnekleri**

“Fiyat” Değil, “Değer” Vurgusu	Bütüncül Yaklaşımla Paydaşların Dahil Edilmesi
 NORVEÇ – IV Kateter IV kateterlerde yaşanan sorunlar: ⁽¹⁾ Ağrı sebebiyle artan hasta şikayetleri, ⁽²⁾ Başarısız enjeksiyon durumunda maliyet artışı Alım sürecinde “hasta tarafından bildirilen ağrı”nın da değerlendirilmesine karar verildi: İhale süreci boyunca ürünler farklı hastanelerde kullanılarak veri toplandı. SONUÇ: En düşük fiyatı vermeyen ama hem ağrı skorlaması hem de başarılı enjeksiyon oranı bakımından daha üstün bulunan ürün ihaleyi kazandı. En düşük fiyatı veren firmanın itirazı mahkemece reddedildi, ihale usule uygun ve objektif bulundu.	 ALMANYA – Cerrahi Sütür Cerrahi sütür alımında minimum özelliklere ilave olarak kavrama ve temas hissiyatı gibi cerrah tercihi de değerlendirildi. 5 rakip ürünün değerlendirmesi, bir cerrah panelinde sütürlerin göz kapalı deneme ve derecelendirmesiyle yapıldı. SONUÇ: En düşük fiyatı vermeyen ama panel sonucunda cerrah ihtiyaçlarını karşılayan ürün kazandı. Potansiyel faydalar: • Cerrahların daha hızlı ve doğru sütürleme yapabilmesi • Daha az enfeksiyon, komplikasyon ve yara izi
“Birim Maliyet” Değil “Toplam Maliyet” Değerlendirilmesi	“Klinik Çıktı” Taahhüdü
 İSVEÇ – Yara Bakımı 9 M €'luk büyük bir ihalede, tedarikçilerden 3 farklı varsayımsal hasta durumu üzerinden, hastane personelinin işlem için geçirdiği süre de dahil olacak şekilde toplam tedavi maliyeti sunmaları istendi. SONUÇ: En yüksek birim fiyatı veren ama toplam tedavi maliyetini azalttığını klinik olarak da kanıtlamayı başaran firma kazandı. Potansiyel faydalar: • Doktor/hemşirelerin daha hızlı ve doğru uygulama yapabilmesi • Daha az yara bakım ürünü uygulanması ihtiyacı • Daha az komplikasyon	 KANADA – Kalp pili ve ICD İmplant edilebilir kardiyak cihazlarda, cihaz ömrü hasta sonuçları bakımından önemli bir kriterdir. Bir kamu alımında, tedarikçilerin minimum cihaz ömrü taahhüt vermesi istendi. SONUÇ: Fiyattan bağımsız olarak, taahhüt edilen süreden önce bataryanın boşalması ya da komplikasyon olması durumunda, tüm reoperasyon masraflarını karşılamayı kabul eden firma kazandı. Potansiyel faydalar: • Daha az replasman / reoperasyon ihtiyacı • Uzun vadede daha az girişim olması dolayısıyla toplam tedavi maliyetinde azalma

KAYNAKÇA

1. T.C. Resmi Gazete. Kamu İhale Mevzuatı, 2020 / 4734 Kamu İhale Kanunu.
2. (https://www.medtecheurope.org/news-and-events/blog/shift-to-value-based-procurement-must-come-from-the-top/, Erişim tarihi 16 Nisan 2020) Shift to value-based procurement must come from the top.
3. NEJM Catalyst, NEJM Catalyst Innovations in Care Delivery, Massachusetts Medical Society, (Ocak 2017) What Is Value-Based Healthcare?, [Elektronik Dergi], https://catalyst.nejm.org/doi/full/10.1056/CAT.17.0558
4. (https://www.medtecheurope.org/access-to-medical-technology/value-based-procurement/, Erişim tarihi 24 Temmuz 2020) How to advance Value-Based Procurement.
5. The Boston Consulting Group & Medtech Europe (Aralık 2015), Tedarik, Değer Temelli Sağlık Hizmetlerinin Beklenmedik Etmeleri.